

ртки, індивідуальна робота з студентами над науково-практичними проблемами.

Не слід забувати також і про корисність зворотного зв'язку між університетом та організаціями й підприємствами, де працюють випускники або проходять практику студенти. Одержана від них інформація про рівень підготовки студентів, про наявність або відсутність необхідних знань та навичок має бути врахована при формуванні навчальних програм. Практично реалізувати цей зворотний зв'язок можна завдяки веденню на випускаючих кафедрах інформаційних баз випускників та їх опитуванням. З баз практики інформація може бути зібрана шляхом додавання у щоденники проходження практики, крім традиційної характеристики студента, розділу про пропозиції та побажання керівників від бази практики стосовно майбутньої підготовки студентів.

*М. М. Горнічар, асист.,
кафедра політичної економії обліково-економічних ф-тів*

ТВОРЧИСТЬ ЯК НОВИЙ ВИД ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні в світі відбувається гірке розуміння глибинних загальноцивілізаційних процесів, що охоплюють всі країни. Серед таких процесів — перетворення творчої діяльності в один з основних видів людської активності. В останні роки західні держави вперше стикнулися з ситуацією, коли саме не вмотивована утилітарно діяльність стає як найважливішим джерелом розвитку соціально-політичних та господарських систем, так і причиною значної кількості раніше невідомих проблем та протиріч. Тому вивчення творчості повинно розглянути її передумови та прояви з оцінкою нових протиріч та конфліктів, що будуть супроводжувати експансію даного виду людської активності.

Такий підхід дозволяє нам виділити три різних одне від одного типи людської активності — інстинктивну діяльність, що притаманна для найбільш ранніх етапів; власне працю; творчість, як її антипод. Принципові відмінності між інстинктивною діяльністю, працею та творчістю обумовлені не стільки зовнішніми рисами цих видів активності, скільки їх внутрішньою структурою,

що робить їх жорсткий поділ дуже складним. Проте перехід від першого типу активності до другого є проявом прогресу суспільства, в той час як трансформація другого в третій демонструє прогрес особистості. Наскільки особистість є більш тонким об'єктом, ніж суспільство, настільки ж й розуміння сутності творчості більш складне, ніж розуміння природи праці.

Також протиставлення інстинктивної діяльності, праці та творчості можна провести за таким критерієм. Перша з вказаних форм являє собою переважно біологічний процес, що втілюється у відтворенні природою самої себе. Друга є змістом суспільного стану людини, форма відтворення соціально-політичних структур. Третя виступає як процес самореалізації і в цьому аспекті ідентична відтворенню особистості. Тобто слідуючи логіці розвитку системного явища, яким ми відобразили людську активність, саме творчість об'єднує в собі риси інстинктивної діяльності і праці: її результат по речовому змісту може бути відчужений; проте він невідтворювальний, як невідтворювальні форми, мотиви і внутрішня структура творчості.

Між тим рівень розвитку виробництва та ступінь добробуту населення дає хоч і суттєвий, але не вирішальний вплив на формування нового типу мотивації, що притаманний творчості. Саме свобода, єдине дійсне джерело «самореалізації та вдосконалення особистості» не може бути замінена ніякими іншими факторами. Це основа творчої активності. Друга принципова умова експансії творчості має більш складну природу, об'єднуючи в собі розвиток доступу до знань (підвищення освітнього рівня) та самої їх структури. В останні десятиліття інтелектуальний потенціал перетворився на головну умову визнання людини в суспільстві, а потяг до знань сформувався як найважливіший соціальний пріоритет. Третій елемент суб'єктивних передумов творчості є самою формою прояву творчого процесу (в суспільстві формується нова система цінностей та переваг, у результаті чого матеріальний добробут втрачає своє домінуюче значення).

Однак оцінка значення творчості не може бути повною без аналізу тих системних трансформацій, що вона сама і викликала. Ми розглянемо лише три основних проблеми: тенденцію подолання ринкового господарства, зміну відносин власності та модифікацію характеру соціальної конфліктності.

По-перше, із розвитком виробництва межа між процесами виробництва і споживання стає все більш умовною: споживання все більшої кількості благ перетворюється в продовження їх виробництва і навпаки. Інформаційна революція робить поєднаність

виробника і споживача більш міцною. По-друге, становлення знань як центрального елемента господарства робить неможливою адекватну оцінку вартості більшості благ у зв'язку з непорахованістю цінності (nonquantifiableness of value) основного ресурсу виробництва.

Другий важливий момент — вплив творчості на подолання інституту приватної власності. І на мій погляд, його подолання може відбутися як результат експансії особистої власності на засоби виробництва. Це дозволить працівнику виступати на ринку не в якості продавця своєї робочої сили, а в якості розробника готового інформаційного чи технологічного продукту, що створений у результаті поєднання інтелектуальних зусиль із засобами виробництва, що знаходяться в особистій власності.

Роль експансії творчості пов'язана також з тим, що вона значною мірою знімає проблему експлуатації, що є основною причиною соціальної конфліктності. Тобто не може бути експлуатованою діяльність (творчість), метою якої є не привласнення матеріальних благ, а вдосконалення особистості.

Разом з тим сучасне суспільство не знищує класові протиріччя, а замінює протистояння володарів власності і найманих працівників протистоянням тих, хто може сприймати і створювати інформацію, і тих, хто не має таких можливостей. Тобто в умовах інформаційної революції людина практично не зможе протягом усього життя компенсувати відставання в освіті — сучасні класові відмінності породжені перш за все рівнем освіченості та здатністю створювати нові знання.

Тому, згідно Болонської конвенції в університеті перш за все ми, викладачі, повинні сприяти розвитку творчих здібностей у студентів, підвищенню рівня їх освіченості для того, щоб у XXI ст. саме наші випускники створювали нові знання, нове суспільство, нову економіку і потужну Україну.

Г. А. Грецька, здобувач,
кафедра політекономії облікових ф-тів

ПІЗНАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ПІДГОТОВЦІ ЕКОНОМІСТІВ-АГРАРІЇВ

Ринкова трансформація суспільства охопила всі сфери суспільної діяльності: економіку, державне управління, соціальну сферу, культуру, освітянську діяльність, медицину тощо. Сьогодні вже